

‘Actualisatie Flora- en faunaonderzoek Vossenakker, Elburg’

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van de Flora- en faunawet*

Colofon

Titel: 'Actualisatie Flora- en faunaonderzoek Vossenakker, Elburg'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de flora- en faunawet

Projectcode: 10295

Status: Eindrapport

Datum: 8 november 2010

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Drs. E. (Etienne) de Vries

Opdrachtgever: Gemeente Elburg

Contactpersoon: Dhr. G. Steentjes

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2010)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Hoksberg M.G. (2010). Actualisatie Flora- en faunaonderzoek Vossenakker, Elburg; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 10-295. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	2
1.3	Algemene opzet.....	2
2	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	3
2.1	Methode.....	3
2.2	Flora	3
2.3	Zoogdieren	3
2.4	Broedvogels.....	4
2.5	Amfibieën.....	7
2.6	Overige soorten	8
3	Geraadpleegde bronnen.....	9

Bijlage

I	Wettelijk kader
---------	-----------------

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In 2005 is door EcoGroen Advies een natuurtoets uitgevoerd voor Vossenakker. Het bestemmingsplan voor Vossenakker is in 2007 vastgesteld en goedgekeurd door de provincie, maar de Raad van State heeft de goedkeuring voor een deel van het plan vernietigd. De gemeente Elburg wil voor het deel waaraan de goedkeuring is onthouden een nieuw bestemmingsplan op laten stellen. In opdracht van gemeente Elburg (contactpersoon Dhr. G. Steentjes) heeft EcoGroen Advies BV een actualiserend Flora- en faunaonderzoek uitgevoerd.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet. Toetsing aan gebiedsgericht natuurbeleid valt buiten dit onderzoek. Het onderzoek is gebaseerd op diverse veldbezoeken in 2003, 2004, 2005, een actualiserend bezoek in september 2010 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Aangetroffen en te verwachten soorten

- In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde of bedreigde plantensoorten aangetroffen of te verwachten. Net buiten het plangebied is de middelhoog beschermde Steenancier (FFW tabel 2) aangetroffen. Aangezien de groeiplaats niet van wilde herkomst is geldt de bescherming hier echter niet;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van diverse algemeen voorkomende, laag beschermde zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde zoogdieren en vleermuizen in het bijzonder zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Er is geen schade aan vliegroutes of onmisbaar foerageergebied aan de orde;
- In het plangebied zelf zijn geen broedplaatsen aanwezig van jaarrond beschermde soorten. Op erven langs de randen broedt Huismus. Er is aan deze soort geen schade te verwachten. Op een nabijgelegen erf komen Kerkuilen voor. Het gaat hier om een roestplaats, die niet in het geding is. Ook blijft er ruim voldoende foerageergebied voor Kerkuilen over. Op een ander erf op korte afstand van het plangebied broedt hoogstwaarschijnlijk een paar Steenuilen. Uit beoordeling van aanwezige biotopen is gebleken dat het plangebied geen onmisbaar foerageergebied voor de Steenuilen van voornoemd erf is, maar dat het in principe zeer geschikt is;
- In de tuinen van de erven langs de rand van het plangebied zijn algemene broedvogels als Merel, Winterkoning, Pimpelmees, Houtduif en Spreeuw. Behalve deze soorten zijn ook broedvogels te verwachten als Koolmees, Groenling, Zwartkop en Heggenmus. Er worden in het te bebouwen gebied geen broedende vogels verwacht;
- Zeer beperkt is overwintering van enkele laag beschermde amfibieënsoorten te verwachten aan de buitenranden van het plangebied. Er zijn geen reptielen of beschermde ongewervelden en vissen aangetroffen en/of te verwachten. Geschikte biotopen hiervoor ontbreken;

Vrijstelling en mitigerende maatregelen

- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli;
- Om schade aan kleine landzoogdieren en amfibieën te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij);

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Elburg (contactpersoon Dhr. G. Steentjes) heeft EcoGroen Advies BV een Flora- en faunaonderzoek uitgevoerd.

In 2005 is door EcoGroen Advies een natuurtoets uitgevoerd voor Vossenakker. Destijds zijn aan de zuidzijde van het plangebied territoria van de Steenuil en Kerkuil vastgesteld, soorten waarvan de nestplaats en de functionele leefomgeving jaar rond beschermd zijn in de Flora- en faunawet. Voor aantasting van het leefgebied van deze soorten is ontheffing op grond van artikel 75C verkregen.

Het bestemmingsplan voor Vossenakker is in 2007 vastgesteld en goedgekeurd door de provincie, maar de Raad van State heeft de goedkeuring voor een deel van het plan vernietigd (zie figuur 1). De gemeente Elburg wil voor het deel waarvan de goedkeuring is vernietigd een nieuw bestemmingsplan op laten stellen.

Figuur 1: Het bestemmingsplangebied - dat deel dat door RvS vernietigd is - is rood gestippeld weergegeven.

Bevoegd gezag voor de Flora- en faunawet (zijnde de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV) stelt dat gegevens van strikt-beschermden soorten niet ouder mogen zijn dan 3 jaar. De verspreidingsgegevens van Vossenakker zoals momenteel beschikbaar in het onderzoek van EcoGroen Advies zijn inmiddels vier jaar oud en op het moment dat het nieuwe bestemmingsplan in procedure gaat minimaal 5 jaar oud. Om deze reden is een actualisatie van gegevens wenselijk.

Een ander argument om de gegevens te actualiseren is dat sinds juli 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaar rond beschermd zijn is veranderd. Momenteel is bijvoorbeeld Huismus ook op deze lijst opgenomen.

De uitwerking van gebiedsgericht natuurbeleid (Natuurbeschermingswet, Nota Ruimte) op de plannen komt in deze rapportage niet aan de orde.

De Flora- en faunawet verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet. Een toelichting op de Flora- en Faunawet wordt gegeven in bijlage I.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het plangebied ligt ten oosten van Elburg. Het zuidelijke deel van plan Vossenakker is al ontwikkeld; er is reeds een groot schoolgebouw gerealiseerd. Het noordelijke deel is aangegeven in onderstaande figuur. Het bestaat uit een enk die in gebruik is als weide voor paarden en runderen. Er liggen vijf erven waar niet langer agrarische activiteiten worden ontplooid. De panden blijven behouden. Permanent oppervlaktewater ontbreekt binnen en in de directe omgeving van het gebied. Het voornemen is om op de locatie nieuwe woningen te realiseren.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (gele lijn) weergegeven op een luchtfoto (Bron kaartondergrond: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Het onderzoek is gebaseerd op diverse veldbezoeken waaronder een actualiserend veldonderzoek op 1 september 2010. Verder is gebruik gemaakt van bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 3; Geraadpleegde bronnen).

Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 2).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te waarborgen.

2 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

2.1 Methode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één dagbezoek op 1 september 2010, een bezoek in mei 2005 en 2 bezoeken in augustus 2005; november 2004, en 2 bezoeken in juli 2003. Tijdens deze bezoeken is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (FFW tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst)-soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren (waaronder vleermuizen), vogels en ongewervelden.

Naast veldonderzoek is gebruik gemaakt van bestaande verspreidingsgegevens van flora en fauna (zie Hoofdstuk 3: Geraadpleegde bronnen). Deze gegevens zijn in de onderstaande beschrijving van de soortgroepen betrokken.

2.2 Flora

In het plangebied zijn ondanks herhaaldelijk gericht onderzoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Wel zijn twee plantensoorten van de Rode Lijst van bedreigde soorten gevonden, namelijk Dwergviltkruid en Slofhak. Beide soorten zijn opgenomen in categorie 4; Gevoelig. De kleine groeiplaats van Dwergviltkruid bevond zich onder de afrastering van een perceel en is tot 2005 waargenomen. Slofhak is alleen in 2003 aangetroffen. De groeiplaatsen zijn inmiddels verdwenen, vermoedelijk door agrarisch beheer of werkzaamheden.

In de berm van de groenstrook tussen begraafplaats en het plangebied Vossenakker is een tamelijk soortenrijke vegetatie met een enigszins ongewone samenstelling aanwezig. Er is onder andere Grijskruid, Vlasbekje, Ruw walstro, Knoopkruid, Sint-Janskruid en enkele exemplaren van de beschermde Steenanjer (FFW tabel 2) aangetroffen. Deze berm ligt net buiten het plangebied. Bovendien heeft navraag bij de gemeente geleerd dat er rond 1986 een bloemrijk zaadmengsel is gebruikt en er een jarenlang verschrallend beheer heeft plaatsgevonden. Aangezien de Steenanjer hier geen wilde herkomst heeft is deze hier ook niet beschermd.

Gezien de bekende verspreidingsgegevens, aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid zijn geen zwaarder beschermde soorten of Rode lijstsoorten te verwachten in het plangebied.

2.3 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens, 'expert judgement' en waarnemingen tijdens de veldbezoeken is de aanwezigheid van de beschermde soorten Mol, Veldmuis, Bunzing, Egel, Wezel, Bosmuis en Huispitsmuis (FFW tabel 1). Daarnaast is een niet-beschermde soort als Bruine rat te verwachten.

Bij de planrealisatie kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele van deze laag beschermde zoogdieren verloren gaan. Voor bovengenoemde laag beschermde kleine zoogdieren geldt overigens automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze laag beschermde zoogdieren niet aan de orde is. Schade aan deze algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden zich in donkere ruimten in bomen, huizen, kelders, etcetera. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten. In de te bebouwen delen van het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig omdat bomen en bebouwing ontbreken. De erven langs de rand van het onderzoeksgebied blijven ongewijzigd.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Aangezien geleidende structuren ontbreken in het plangebied en de bebouwing en beplanting langs de randen gehandhaafd zal blijven is er geen fysieke schade aan vliegroutes van vleermuizen te verwachten. Sommige vleermuissoorten schuwen straatverlichting. Zodoende kan het aanbrengen van lantaarns vliegroutes verstoren. De lijnvormige structuren die aanwezig zijn in het plangebied betreffen echter alleen de randen, waar reeds allerlei lichtbronnen aanwezig zijn. Zodoende is er geen aanleiding om schade aan vliegroutes te veronderstellen.

Potentieel foerageergebied

Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Gezien het ontbreken van geleidende structuren in het open gebied zijn hier geen belangrijke aantallen foeragerende vleermuizen te verwachten. Alleen de randen van het plangebied zijn van beperkt belang voor enkele vleermuissoorten, maar kunnen deze functie ook in de toekomst blijven vervullen. Het grootste deel van het plangebied heeft een zeer open karakter en is wegens een gebrek aan oriëntatiepunten niet aantrekkelijk als foerageergebied voor vleermuizen. Van schade aan belangrijk foerageergebied van vleermuizen is derhalve geen sprake. Gesteld kan worden dat de aanleg van de woonwijk en bijbehorende tuinen en groenstructuren de geschiktheid als foerageergebied voor vleermuizen juist zal vergroten.

2.4 Broedvogels

Aangezien dit een quickscan betreft, is geen volledige broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van het uitgevoerde veldonderzoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten. Op het moment van uitvoering van de veldbezoeken -binnen het broedseizoen van vrijwel alle vogels - was het goed mogelijk om deze soortgroep betrouwbaar te inventariseren.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het te bebouwen gedeelte van het plangebied zijn geen nestplaatsen van dergelijke vogelsoorten aanwezig.

Huismus

Wel zijn op de erven in het plangebied mogelijk broedende Huismussen te verwachten. Huismus is opgenomen op de Rode Lijst van bedreigde broedvogelsoorten (Rode Lijst 4; categorie Gevoelig).

Tijdens het veldbezoek in september 2010 zijn geen Huismussen waargenomen, maar gezien het jaargetijde sluit dit de aanwezigheid van broedplaatsen niet uit. Met name de twee erven in de westhoek van het plangebied zijn mogelijk geschikt. De bebouwing blijft echter gehandhaafd zodat er geen schade aan nestplaatsen van deze soorten te verwachten is. Ook zal bij de aanleg van een woonwijk ruim voldoende foerageergelegenheid aanwezig blijven.

Kerkuil

In het plangebied of de direct aangrenzende erven zijn geen nestplaatsen van Kerkuil aanwezig. Volgens de bewoner van een erf (telefonisch contact) aan de andere zijde van de Oostendorperstraatweg huizen er wel Kerkuilen op zijn erf. Dit erf is niet fysiek geïnspecteerd aangezien er niemand thuis was. Er is geen broedlocatie maar de eigenaar gaat nog deze winter een kast ophangen. Het betreft zodoende een roestplaats. De locatie is weergegeven in onderstaande figuur.

Ook de functionele leefomgeving van de Kerkuil is beschermd. Dat betekent dat ook belangrijk en onmisbaar leefgebied beschermd wordt. Voor Kerkuil gaat het dan om roestplaatsen en foerageergebied. De roestlocatie wordt niet geschaad door de realisatie van Vossenakker. Vermoedelijk maakt het plangebied wel deel uit van foerageergebied van Kerkuilen. Taylor (in Hut et al, 1992) heeft berekend dat 8-10 kilometer bosrand binnen één kilometer afstand benodigd is om een jongenproductie te bereiken waarmee de populatie in stand kan worden gehouden. De Jong (in Hut et al, 1992) schat dat een paar Kerkuilen in Nederland voldoende heeft aan 3-4 kilometer zeer ruige grazige lijnelementen van 3-4 meter breed of 8-10 kilometer minder ruige randen in intensiever gebruikte graslandgebieden. In de omgeving van de roestlocatie is een veelvoud daarvan aanwezig in de vorm van een dicht netwerk van slootkanten in de polder ten oosten van Elburg. Bovendien is het benodigd foerageergebied gebaseerd op de voedselbehoefte van een broedpaar, en niet van een solitaire vogel of niet-broedend paar. Het plangebied kan derhalve wel door de bewuste Kerkuil(en) worden benut, maar is zeker niet onmisbaar.

Figuur 3: Ligging van het erf met een roestplaats van Kerkuil (gele ster) ten opzichte van het plangebied; weergegeven op een luchtfoto (Bron kaartondergrond:

Samengevat wordt gesteld dat de functionaliteit van het leefgebied van Kerkuil niet wordt aangetast door de realisatie van Vossenakker.

Steenuil

Er zijn geen nestplaatsen van Steenuilen aanwezig in het onderzoeksgebied. Bovendien zijn er op de erven en in het te bebouwen gebied geen sporen van Steenuil gevonden, zoals braakballen of ruiveren. Zodoende is uitgesloten dat er schade optreedt aan nestplaatsen van deze soort. Ook de functionele leefomgeving van de Steenuil is beschermd. Dat betekent dat ook belangrijk en onmisbaar leefgebied beschermd wordt. Voor Steenuil gaat het dan om roestplaatsen en foerageergebied. Er zijn in het onderzoeksgebied geen roestplaatsen aangetroffen en zodoende ook niet in het geding.

De actieradius van Steenuil bedraagt ongeveer 250 meter. Dit is de maximale afstand van de nestplaats, waarvan het nog loont om de (doorgaans kleine) prooien naar de

jongen te brengen. Het belang van stukken foerageergebied wordt zodoende bepaald door het voedselaanbod en de afstand tot de nestplaats.

Geschiktheid als foerageergebied voor Steenuil

Het te bebouwen deel van het onderzoeksgebied is momenteel in gebruik als grasland en wordt in drie percelen begraasd door paarden, Shetlandponies en rundvee. De qua soortensamenstelling, ruigheid en hoogteligging vrij gevarieerde vegetatie wordt hier kort afgegrast waardoor prooien als insecten en muizen gemakkelijk te vangen zijn. De mest van het aanwezige vee trekt ook muizen en insecten aan. Op veel plekken, met name langs de perceelsranden, zijn inderdaad muizenholen aanwezig. Bovendien zijn de percelen klein en afgezet met paaltjes en schrikdraad, waardoor er veel uitkijkposten beschikbaar zijn. Geconcludeerd wordt dat het te bebouwen deel van het onderzoeksgebied uitstekend foerageergebied voor Steenuilen zou zijn, indien die in de nabijheid (<250 meter) zouden broeden.

Uit een ervenonderzoek in 2010 is gebleken dat de erven in of direct aan de rand van het plangebied geen Steenuilen herbergen. Volgens de bewoners zijn ze er ook nooit gezien. Op twee andere naburige erven komen volgens de eigenaren wel Steenuilen voor. Aangezien deze zeer dicht bij elkaar liggen is het waarschijnlijk dat het om één territorium gaat.

Tijdens het veldonderzoek zijn de vogels of sporen van hun aanwezigheid niet waargenomen en een precieze broedplaats is derhalve ook niet vastgesteld. De verklaringen van de eigenaren zijn echter dermate gedetailleerd en plausibel dat mag worden aangenomen dat ze op één van beide erven broeden. In figuur 4 is weergegeven welke erven het betreft en hoe groot de afstand tot het plangebied bedraagt.

Figuur 4: Ligging van beide erven waar Steenuilen bekend zijn (gele sterren) ten opzichte van het plangebied; weergegeven op een luchtfoto (Bron kaartondergrond: Google Earth).

Zoals te zien is op het kaartje bedragen de afstanden 220-300 meter. Een dergelijke afstand betekent dat alleen zeer goede foerageergebieden voldoende rendement opleveren, aangezien er veel energie moet worden gestoken in het brengen van prooien naar de jongen. Te verwachten is dat met name grote prooien zoals Veldmuizen over zo'n afstand verslept worden, en dat het halen van kleinere prooien als Meikevers niet lonend is.

In principe is het plangebied zeer geschikt als potentieel foerageergebied, maar op basis van bovenstaande te ver van de broedplaats gelegen om een belangrijke rol te spelen in de voedselvoorziening van broedsels van de lokale Steenuilen. Bovendien bevindt zich rondom beide erven vergelijkbaar (doch van net iets mindere kwaliteit) habitat waar het zoeken naar voedsel even succesvol zou moeten zijn, maar zonder de extra vlieggkosten. Op het kaartje is overigens ook aan de kleur van de bloeiende kruiden te zien dat het eenzelfde soort vegetatie betreft, waar een vergelijkbaar beheer wordt gevoerd.

Het plangebied zal daarom geen belangrijk (onmisbaar) foerageergebied kunnen vormen aangezien de afstand tot de vermoede broedlocaties te groot is. Samengevat wordt gesteld dat de functionaliteit van het leefgebied van Steenuil niet wordt aangetast door de realisatie van Vossenakker.

Overige broedvogelsoorten

Gedurende de veldbezoeken zijn verspreid, maar met name in de groenstructuren op de erven in het plangebied algemeen voorkomende soorten aangetroffen als Merel, Winterkoning, Pimpelmees, Houtduif en Spreeuw. Behalve deze soorten zijn ook broedvogels te verwachten als Koolmees, Groenling, Zwartkop en Heggenmus. In het te bebouwen gebied zijn geen broedvogels te verwachten.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. Voor de meeste te verwachten soorten kan de periode tussen begin maart en eind augustus worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Indien broedvogels afwezig zijn is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden. Bovendien zullen werkzaamheden in het te bebouwen gebied naar verwachting geen belangrijke verstoring van broedende vogels op de erven opleveren. De aanwezige soorten zijn gewend aan menselijke activiteit.

Pioniersoorten in de aanlegfase

Het is van belang om te zorgen dat er geen nieuwe broedgelegenheid ontstaat voor opportunistische soorten als bijvoorbeeld Kievit, Scholekster en Oeverwaluw. Indien deze soorten zich vestigen dienen werkzaamheden te worden uitgesteld tot het einde van hun broedtijd.

Hieronder enkele aanbevelingen om het gebied onaantrekkelijk te maken voor dergelijke broedvogels:

- creëer geen steilwanden waarin Oeverwaluw kan nestelen;
- plaats verspreid lint/vlaggen op locaties waar weidevogels verwacht worden;
- voorkom het ontstaan van ruigten.

Om het gebied na de inrichting aantrekkelijk te maken voor broedvogels van bos en struweel is het aan te bevelen om dichte en gevarieerde bosschages toe te passen in de eventueel te realiseren groenvoorzieningen. Daarnaast kan bij nieuwbouw nestgelegenheid gecreëerd worden in de vorm van speciale dakpannen voor Gierzwaluw en Huismus.

2.5 Amfibieën

Wegens het ontbreken van permanent oppervlaktewater heeft het plangebied een geringe betekenis voor amfibieën. Voortplanting kan worden uitgesloten, maar met name de strooisellaag in beplanting op de erven fungeert mogelijk als overwinteringsgebied voor kleine aantallen laag beschermde amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (FFW tabel 1).

Bij de planrealisatie zouden exemplaren en verblijfplaatsen van dergelijke amfibieën verloren kunnen gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Zwaardere beschermde amfibieën worden op basis van het ontbreken van permanent oppervlaktewater, overige terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (RAVON) niet in de omgeving van het onderzoeksgebied verwacht.

2.6 Overige soorten

Uit (de omgeving) van het plangebied zijn geen reptielen bekend (Bron: Natuurloket en RAVON). Op basis van de terreinkenmerken, de afstand tot bekende populaties en de tussenliggende barrières is de aanwezigheid van reptielen in het plangebied uit te sluiten.

Vanwege het ontbreken van permanente wateren is de aanwezigheid van vissen uitgesloten. In het plangebied zijn verder geen beschermde ongewervelden of ongewervelden van de Rode Lijst aangetroffen. Wegens het ontbreken van geschikt biotoop worden deze ook niet verwacht.

3 Geraadpleegde bronnen

- Beersma, P. W. Beersma & A. van den Burg (2008) Steenuilen. Roodbont Uitgeverij, Zutphen
- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (Redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet
- Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Hut, R.M.G. van der, J. de Jong & E.R. Osieck (1992). Biologie en bescherming van de Kerkuil.
- Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Meijden, R. van der (2005) Heukels' Flora van Nederland. Wolters Noordhoff Groningen.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)
- Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Provincie Gelderland (2010). Atlas Groen Gelderland. (<http://geodata2.prvgld.nl/apps/groengelderland/>)
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGE

BIJLAGE I - WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet (Ffwet) zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten (bijvoorbeeld het verstoren, beschadigen of vernielen van nesten, voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen) in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader).

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Rode lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd¹. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

¹ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna